

מעטים זוכרים את אביה של מרגלית שינער (משמאל). שמו היה עדיה גורביץ, והוא היה מאבות התנועה הכנענית. בתו ממשיכה לדגול בלהט בדיעותיו

צאצאת הכנענים

ב־1907 בקייב, חונך כאיטליה וצרפת, חי בצרפת, נמלט לארצות-הברית ב־1940, עם כניסת הנאצים לצרפת, השֵׁך תקע בארץ ב־1958, וחי בה עד מותו ב־1972.

השיחה עם בתו, מרגלית, היא מרתקת.

● **מו היה חורון?**

מלומד, שלא נחנק באבק הספרים, אלא היה פעיל בכל המאורעות של זמנו. התעניינותו וסקרנותו לגבי העולם היתה בתחומים רבים. עיקר מומחיותו: בפרהיסטוריה — אבי ערך את הערך פרהיסטוריה באנציקלופדיה העברית — בלשנות שמית עתיקה, היסטוריה של צפון אפריקה, אגם היס-התיכון והמזרח הרחוק. הוא היה גם אמן על התרבות הקלאסית המערבית, יוון ורומא.

חורון ידוע לקומץ קטן של אנשים. הוא היה אידיאלוג, אשר רעיונותיו הולידו תנועה רעיונית שנקראה „כנענית“. תנועה אומנם שולית, אך כנר-אה כל-כך חשובה, שלא ניתן להתעלם ממנה. גם היום היא אולי האלטרנטיבה

כנעני גורביץ
הוא חזה את הקרע לפני 50 שנים

היהודים והעברים מנוגדים בזמן ובמרחב. בזמן שהיו עברים, הם עדיין לא היו יהודים. וכאשר שוב תהיה אומה עברית, היא תהיה מורכבת מעברים שלא יהיו בהכרח ממקור יהודי. ואת ההבחנה הזאת לקח רטוש מאבי. מכיוון שאבי היה אדם חילוני, בן לתרבות מערב-אירופה, הוא ראה את הלאום העתידי לקום כמושתת על ההגדרה הטריטוריאלית, ואת המדינה כחילונית, דמוקרטית, המקיימת הפרדה בין דת ומדינה, ומושתתת על עקרונות של זכויות-האדם.

● **בחבורת „שם“ שהזכרת, כתב אביך בין השאר: „היהודים מרמזים את עצמם בהא-מינם כי המזטור הליברלי והדמוקרטי של ארץ מגוריהם עשוי להציל אותם מאימת האנטישמיות.“ האם אין כאן בוז לליבראליזם ולדמוקרטיה?**
דמוקרטיה בשנות ה־40? כל העולם האירופי היה מאוכזב מיכולת הדמוקרטיה להגן על עצמה: אבי בוז למיש-טרים הדמוקרטיים, אשר עמדו מנגד ונתנו לנאצים להוציא לפועל את „הפי-תרון הסופי“.

● **כתביהעת „שם“ היה הי ביטאון של קבוצה בשם „הפי“ (המשך בעמוד 16)**

הרציונלית לעתיד תחיתו של עם ישראל בארצו.
אבי חזה עוד לפני 50 שנים שכי הכרח ייווצר קרע בין הקיבוץ היהודי בארץ-ישראל, שהוא האומה העברית העתידית, לבין הפזורה היהודית בעו-לם.

● **מה זה „אומה עברית“?**
אבי קרא ליהודי החדש, המוצא את הקיום המדיני החדש שלו בארץ-ישראל, אל „עברי“. בהבדלה מהיהודי כחוקי-ארץ.

● **מה ההבדל בין יהודי בתפוצות לבין יהודי בארץ-ישראל?**

אבי הגדיר ב־1939, בכתב העת שם את העברי כד: יהודים בתפוצות הם אוסף של קהילות ופרטים, המפורדים בעולם. חסרי טריטוריה, לשון ואירגון פוליטי משותפים. אפילו דתם אינה משותפת, כי חלקם אינם דתיים. ומה שמאפיין את היהודי — מוצא היסטורי משותף. היותם יורשי האומה העברית. המונח „עברי“ מציין עם עתיק, אשר אינו קיים כבר 2000 שנה, מציין ארץ במיזרח התיכון שהיתה ארץ-העברים, ולבסוף הוא מציין את מאמציו של קומץ יהודים לחדש את השפה, את הלאומיות, את הארץ ואת המדינה העברית.

כנעני רטוש

הוא ראה את העלייה ספלישת-זרים

ר שופט חזון שלח, שנפל קורבן לתקרית-הרצח בראס-בוורקה, היה כנעני. אביו, המשורר אוריאל שלח, שנודע כשם יהונתן רטוש, היה אבי התנועה הכנענית בארץ. על פי רישה שרשם בצוואתו, נקבר שלח ללא שום טקס דתי בבית-קברות בקיבוץ.

אילו חיו שלח-האב ושלח-הבן, לא יכלו להקים היום רשימה לכנסת. כי על-פי החוק החדש, אין זכות-ההיב-חרות למי ששולל את מהותה של מדינת-ישראל כ„מדינת העם היהודי“. שלח האב והבן שללו הגדרה זו מכל וכל. גם אילו נבחרו לכנסת, לא היו יכולים להגיש הצעות-חוק, לפי התי-קון שהתקבל זה עתה לתקנון.

אבל לא רק שלח ותסידיו היו נופלים קורבן לחוקים אלה. אותו גורל היה נופל בחלקו של אישיות אחרת, הידועה פחות: עדיה גורביץ, שנודע בשעתו בשם ע.ג. חורון.

בתו של חורון — מרגלית שינער, מאמינה גם היא ברעיון הכנעני. אין זו הכנענות של רטוש, אלא של אביה. מרגלית היא אדריכלית במיקצועה, בת 37, נשואה ואם לשתיים (בת 7, ותינוך קת בת שנה). בביתה ברמת-השרון אין סימנים של פולחן, פסלים, או מפות של ממלכת דוד ושלמה.

מרגלית דקת-גו, נאה מאוד, דינאית, מדברת בשטף ובלהט על הרצי-יונליות של הרעיון הכנעני. היא רוחה בשאט-נפש את ההשמעות שהורבכו לכנענים, ומוכנה שוב ושוב להסביר ולשכנע. הנוסחה, מבחינתה, ברורה, וכמוה הפיתרון לבעיית היהודים והלא-יהודים במרחב. אין ספק, היא ממשית דרכו האיריאולוגית של אביה, ע. (עדיה, ג. (גורביץ) תורון נולד